

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

czímzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Aron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Előfizetési felhívás 1880-ra. — Levél a szerkesztőhöz (Az elfagyás és gyógykezelése). Torma y Béla. — Téli teendőink a méhek körül Szentgyörgyi Lajos. — A gabona kimérésénél figyelembe veendő apróságok. Berde Ferencz. — Szolnok-Dobokamegye gazdasági állapota. Gróf Kornis Victor. — Vándorgyűlési kirándulások, III. Tarczaly Endre. — A borok mesterséges festése — Egyveleg: „Méhészeti lapok“. Fuchs in a a horászatban. Gyümölcs conservek izelése. Komló tápértéke. — Értesítés a ragályos betegségekről. — Vidéki gazd. tudósítások: Gvergyó-Alfalu, kolozsvári vásár. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Előfizetési felhívás

az „Erdélyi Gazda“ 1880-ik évfolyamára.

Az „Erdélyi Gazda“ 1880. elején XII ik évébe lép, előfizetési ára egész évre csak **két forint**; féléves előfizetéseket nem fogadunk el.

Lapunk terjesztése érdekében fáradozó szives gyűjtőknek, 10 egyszerre beküldött előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Olcsó hirdetési rovatunkat, mely a szöveg bárhányszori tetszés szerinti változtathatásával kiváló előnyöket nyújt, ajánljuk az eladók és vevők szives figyelmébe.

A szerkesztőség.

Levél a szerkesztőhöz.

(Az elfagyás és gyógykezelése.)

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Tisztelt Barátom!

Szives volt felszólítani, hogy a nagyérdemű egyesület szaklapját időről-időre rövidrevont és főleg a gyakorlati gazdára nézve közvetlenül fontos cikkekkkel lássam el s így én is támogassam azon üdvös cél elérésében, mely felé törekszik.

Tölem telhetőleg iparkodni fogok, hogy ezen engem igazán megtisztelő fölhívásnak eleget tegyek; azon leszek, hogy a t. Barátom által nekem kijelölt uton járjak, úgy értelmezvén azonban utasításomat, hogy a gyakorlat által könnyen használható elméletek — az üzletvitel bármely ágára fontos buvárlatok eredményét szintén megbeszélés tárgyává tehetem s hogy azok popularizálására tért fog nekem engedni.

Ilyen alapon szivesen felcsapok, elfogadom a nekem följáró ajánlott, becsületes munkához szokott kezet, melyet szerkesztő ur nyújt és — ismét egyik közvitéze vagyok, ki örömmel szolgál mezőgazdasági ügyünknek az „Erdélyi Gazdasági Egyesület“ zászlója alatt.

Tudom, hogy az évelejen, a mikor a gazda egygyel másikkal erősen el van foglalva és legfőbb egyszerű-kétszer hetenként olvasásra, de írásra bizonyára alig van ideje, a lapszerkesztő szivesen veszi, ha közleményt kap. Ez vitt reá, hogy írjak; de gondolkodóba estem, hogy tulajdonképpen miről írjak ezen árvizes hideg időben? olyat, mi azonnal használható lehetne? Az árvizről? az ez ellen való védekezésről? Ez nem szakmám, vannak hivatottak, kik ezt teszik és teendik, de írhatok egy más — jelenleg a gazdát szintén érdeklő, a napi rendszeren levő kérdéssről — a hidegről: azaz, az ez által okozott kórokról állatainknál, írhatok az elfagyás által létesült sértések és azok gyógykezeléséről — hisz én, hogy gazdatársaim közül sokan épen most az ezen témát illető kis értekezésemet szivesen veendik.

A tisztelt ügytársaink tudják, hogy a hőmérsék az állatok egészségi állapotára lényeges befolyást gyakorol; azt is tudják, hogy ezen befolyás igen gyakran káros, különösbbe, ha a hőmérsék gyorsan változik, az ez által létesülő meghűlések folytán ezen behatás többfele belbajok okozója lehet. De erősen alászállott hőmérsék közvetlen káros hatásúvá is válhatik, a test belsejében a szerveket, valamint egyes külső testrészeket is erősen sértheti.

A test belsejében a nagy hideg — az által, hogy miatta a bőralatti hajszáledények erősen összehúzódnak, a tüdőben, agyban például nagy vérbőséget teremthet, minek szédülések, de azonnali halál is lehet következménye.

A test külsején egyes testrészek — gyakrabban ezen részek egyes helyei — a hideg behatása következtében elhálnak — **e l f a g y n a k**. Az egész testrészfagyása következtében (mi azonban igen ritka) hűdéshez hasonló tünetek mutatkozhatnak. A részletes fagyások következtében a fülek, fark, a végtagok stb. egyes helyei pedig üszkösen elhálnak s itt, különösen a végtagokon a sarokvánkásoknál rendszeren elfekélyesedett folytonossági hiányok támadnak. A fentemlített elfagyási fekélyek az elmúlt hideg időj által okozva most már gyakran fognak házi állatainknál mutatkozni, ezek munkássági zavart okozván, az állat kellő használatát akadályozzák, azért előnyös, ha az üggyársak ezen sérteketek ismerik és legalább a könnyebb és középfokúak gyógykezelését illetőleg úcmikép tájékoztatva vannak.

Az egész testrészek, különösen a lábak, elfagyása ritkább — kivéve a gulyabeli marháknál, melyeknél gyakrabban előfordul, hogy egy-egynek a füle és a fark vége elfagy, de ezt a gazda rendszeren csak akkor veszi észre, mikor az elfagyott rész elüszkösödve elválnak és azért ezt nem gyógykezelheti vagy gyógykezelheteti. Az elfagyott láb már azonnal felismerhető, mert az hűdöttnek látszik és érzéketlen.

Ily esetben az állat istállóba állítandó és a sértett részt addig dörgöltetjük hóval, míg a vérkeringés a sértett testrészen újból helyre nem áll és azután a netaláni elüszkösödések, melyek később lesznek láthatókká, az alább elmondott módon kezelendők.

Ha — úgy mint jelenleg, — a nagy száraz hideg enged és rögtön olvadás áll be, a végtagokon, különösen lovaknál, részletes fagyások létesülnek, melyek ha azonnal gyógykezelés alá vesszük az állatokat, mindig kedvező kimenetelűek, az ily fekély kellő szerelés mellett csakhamar tisztábbé lesz és begyógyul.

Ha azonban a fent megnevezett állatoknál a fagyások nem gyógykezelhetnek, hanem elhanyagoltatnak, a ló a sebes csúddal fagyban-vizben jár, azaz folytonosan a káros behatásnak kitéve marad, akkor másodlagos bajok támadnak és ezek gyógykezelése, mint azt különösen bérkocsisok lovainál láthatjuk, már nehéz vagy legalább is igen hosszadalmas.

Mihelyt a fagyást észrevettük feladatunk, hogy az első gyógyfeltételnek eleget tegyünk azaz — addig míg a gyógyulás be nem következik a kórt előidéző okot eltávolítsuk, vagy távol tartsuk, azaz hólében ne engedjük a lovat járni, állítsuk jó száraz bő alommal ellátott istállóba.

Mielőtt a ló alomjára állítatnánk, a sértett lábat megfürösztjük állott kutvizben és utána ruhával szárazra dörgöljük. A száraz láb a sértett helyek táján azután kámfor szeszszel jól ledörzsöltetik és ez addig, míg az elfagyott bőrrészlet különválván ki nem hull, naponta háromszor ismétlendő.

Mihelyt a fagyás helyén a folytonossági hiány meg van, ennek szélein a szőr lenyirandó és ha a sértés nem mély: „tisztá felszínű“, akkor naponta háromszor változtatván a kötést

olajos kőcz alatt is eredményezhető a gyógyulás, megjegyezvén, hogy a kőcz a sebre illesztett és e fölé elhelyezzük a pólyát.

Ha a sértés fölszine fekélyszerű fehéres sárga, akkor a kőcz nem olajba, hanem a következő szerbe mártandó

Rp. Acidum muriat. dil gramm 8·0

Oleum olivarum gramm 25·0

m. f. Linimentum

S. Külsőleg.

és az így bemártott, tiszta, pozdorjamentes kőcz csakis a fagyási fekélyre helyezendő.

Az egyenetlen fölszinnel bíró fekély addig, míg simává nem lesz, naponta pokolkővel éritendő és ezután olajos kőcczel, úgy mint fentebb leirtuk beköljük, de tanácsolom, hogy az ilyen valamint a mélyedt fagyási fekélynek gyógykezelését a tisztelt üggyársak — mert itt gyakran műtés lesz szükségessé — saját érdekükben szakavatott állatorvosra bizzák.

Ennyit a fagyási fekélyről és annak gyógykezeléséről; a jövőben talán, ha nem is hasznosabb, de valamivel érdekesebb kérdést teend megbeszélése tárgyává

Budapest, 1880. január 9 én.

tisztelője

Tormay Béla.

Téli teendők a méhek körül,

Nem sok dolgunk van ugyan ez időszert a méhekkel, de azért gondunkat most sem szabad elvonnunk csendesen nyugvó s már-már ébredező, — tisztogatás és fiasításhoz kezdő méheinktől, — főkép ha okszerűen hidegmentes és vizsgálható helyre teletük be őket. Igen jól hat rájuk nemcsak, de okvetlenül szükséges a koronkénti szellőztetés s a netalán le-hullottak, eldöglötték légrontó testeinek s hulladékainak eltávolítása. A kasoknak olyatén mondoni illesztése, hogy a tiszta légminél akadálytalanabban hozzájuk férközhessen. És pedig a közönséges vesszőkások aljáról a tapasz — lehető csendesen történő — eltávolítása, a deszka s másnemű (Dzierzon, Berlepsch) kaptároknak 1—2 cmnyire való fölemelése s ily helyzetben tartása által.

Ne féljünk attól, hogy ily módon utat nyitván a kijöni akaróknak, megnéptelenednek méhcsaládaink, mert ezek ösztönszerűen távoznak lakukból, érezvén pusztulásukat, mely főként a romlott méz fölnyalásából származik. A légtisztítás és főnnebb jelzetek folytán akadályoztathatjuk meg a lépek megpenészedését is. Természetes dolog, hogy az egerek garázdálkodását sem szabad figyelmen kívül hagynunk, azonban macskát méheink közé teljességgel nem szabad bocsátunk s még egérfogókat is csak olyanokat állítsunk föl, melyek semminemű zokatát nem okoznak.

Közelebről olvastam egy 50 éves tapasztalatokon nyugvó munkát melynek írója — állítása szerint — akként szokott elbánni méheivel, hogy február közepén rendre veszi — szobában telet — méheit, a mézdúsaktól bizonyos mennyiségű mézet elszed és pedig oly módon, hogy a kasokat csupjaiktól

lefelé másfél arasznyira átfűrészeli s az így kétfelé. vált kas csupja felőli részéből tartja méz szüretét — és ugyan ezen alkalommal — végtelen primitív módon tisztítja úgy az ilyen megszegényített, mint más kasait, azaz, az anyaházakat le s az üres lépeket kimetszi, föl egészen a mézig, illetőleg a fiasításig, szóval: oly dolgot mivel, mely nemhogy tél folytán (a midőn mindenféle háborgatást kerülnünk szigorú kötelesség.) megengedhető volna, de az újabb időben a lép kimetszése még tavaszi kitétel alkalmakor is károsnak ismertetett el.

A méhek természetét ismerve, tudjuk, hogy a legkisebb zaklatásra is hadilábra kerekednek és ellenséget sejtve pakolásához látnak, azaz: telisziják magukat mézzel, hogy netalán hajlék nélkül maradván, egyhamar ne lássanak szükségét, ebből aztán önként következik, hogy ürüleik elhullatása tekintetéből kibarangolnak és többé — a sötétben — vissza nem térhetvén elpusztulnak; ha pedig ki nem mehetnek, annyira bepiszkolják a kas oldalait és a lépeket, hogy aztán ennek bűzhitése miatt a kas népe részben és nem egyszer egészen lehull.

Szentgyörgyi Lajos.

A gabona kimérésénél figyelembe veendő apróságok.

Abban az időben, a mikor még a magyar gazda csaknem megfult a maga zsirjában, a mikor Péter és Pál gazdának legterhesebb gondját a fülemile csattogásának költséges elvitatása képezte, — abban az időben mondom — ily apróságok nem járták. De ma, midőn vége van a képzelt „Eldörádó“-nak s a csalogány éneke helyett a végrehajtót szeretnők eldisputálni, még a legcsekélyebbnék látszó dolgot sem szabad figyelmen kívül hagyni, mert igaz ama közmondás: „krajczárból lesz a forint s ki az elsőt nem becsüli, ez utóbbit nem érdemli.“

A gabona be és kimérésénél fordul elő egynehány olyan fogás, melyekre figyelmeznünk minden gazdának szükséges. Hogy azonban fölre ne magyaráztassam, kijelentem azt, miszerint az ilyenmü fogások egy mákszemnyit sem vonnak le a gazda üzleti erényéből.

Ilyen fogás az, hogy a mérő eszköz megszakítás nélkül egyszerre töltessék meg, nem pedig megszagatva, mert ha félig megtöltetik a mérő s a többi azután öntetik a már benne levő gabonára, több szem megy abba, azon egyszerű oknál fogva, mivel a már beöntött gabona megülepedik addig, míg a többi utána öntjük. E szerint két töltőgető szükséges, akkora kosarakkal kezökben, hogy egyszerű meritéssel és öntéssel a mérő megteljen. Azt a rossz szokást pedig, melyet lépten nyomon látunk, hogy t. i. a mérő előbb bele merítették a garmadát s csak azután töltetik tele, egyáltalában rosszolni lehet, még akkor is, ha a csüriből mér a gazda a gabonásba, annál inkább érdemel megrovást e tett akkor, ha eladásnál történik az. Hogy minő hátránnyal van az ily mérés összekötve azt mondanom fölösleges.

Figyelembe veendő fogás, hogy a gabona ne öntessék magasról a mérőbe, mert a szemek tömötten esnek egymáshoz és így természetesen több megy a mérőbe. Mérés alkalmával a

mérőt megmozdítani nem szabad, mert a gabona azonnal lecsüpped, ha pedig a padlás mozogna, azt meg kell erősíteni, különben a mérő is megmozdul (ez esetben a vevő bizonyosan a legtöbbet sétálna).

Figyelmeznünk kell továbbá: hogy mihelyt a mérő tele van, azonnal üttessék le arról a fölösleges szem. A leütés mindig a garmada felé történjen. A csapófa alakja is okozhat nagyobb mennyiség eladásánál érezhető különbséget és ezért sokkal ajánlatosabb a lapos, éles csapófa, mint a gömbölyű, mely utóbbi a szemet lenyomván kárt okoz az eladónak s hasznot a vevőnek. A lecsapáskor a mérőt a csapófával megütni nem szabad. A buza, rozs, repce és törökbuza mérésénél a leütést simán, míg az árpa, zab, borsó, bükköny és haricska mérésénél fűrészelve vonogatjuk a csapófát azért, nehogy kelletinél több üttessék le.

Olyan viszonyok közé jutott a magyar gazda, hogy ő neki is kell speculálni és azt ép oly joggal teheti, (az illő határok szem előtt tartása mellett), mint a kereskedő a ki singjének mind a két végét élesre faragja azért, hogy a posztó kimérésével magát meg ne károsítsa. És azt a rögzött eszmét, hogy ha bőven mérünk az Uristen is bővebben hullatja reánk áldását, vessük ki elménkből, ne terheljük avval is a gondok árjától szürkülni kezdő fejünket.

Berde Ferencz.

Szolnok-Dobokamegye gazdasági állapota.

Midőn nevezett megye közigazgatási bizottsági buzgó referensének, gróf Kornis Victor-nak évnegyedes jelentését (a „Sz. D.“ után) egész terjedelmében közöljük, egyszerűsmint nagyon szives fogadnók, ha más megyékből is hasonló jelentésekhez juthatnánk:

„Már-már befejezéséhez közelgő évtől bucsut veendő rövid visszapillantásban ez idei utolsó évnegyedes jelentésemet van szerecsém a következőkben megtenni.

A nyári mostoha időjárás miatt roppant erőlködéssel és nagy költséggel folytatott gazdálkodás, eredményében alig közepesnek mondható. Őszi buza négy—öt szemet, vagyis holdanként 4—6 hktlert, rozs öt—hat szemet vagyis holdanként 5—7 hktlert nagyobbára gazos, könnyű minőséget adott, szintugy a zab és árpa, mely bár szivesen veszi a nedves hűs időt, ez idén ebből tulbőven részesülvén, azt megsínylé. Törökbuza, mely több helyt a roppant költséges kapálás miatt kapálattal is hagyatott, — más különben ott, a hol tőle a munka meg nem tagadtatott, miután nagyon jól meg érett, közepes termést adott.

A takarmány mennyiségre nézt közepes, minőségre azonban — sok helyütt, mert eső érte, az alantabb fekvő rétek pedig a sok hideg eső miatt — silány termést nyújtott; ellenben az oldalakon felfekvő helyeken jó kaszálást adtak, szintugy jól fizetett a vetett takarmány, melynek nagyobb mérvbeni terjedése nem volna eléggé ajánlható.

Gyümölcs termés úgy szólván nem volt, kevés alma, itt-ott körtve, eltévedten szilva. A szőlő közepes termést adott mennyiség tekintetében, minőségre sok kívánni valót hagyott fenn.

Hüvelyes kerti vetemények gyöngék voltak; a gumós vetemény általán csekély eredményű, sok elrothadt. Így a takarmányrépa is kevés kivétellel nagyon rosszul sikerült. Megyénk igen sok községe határát e nyáron oly gyakran előfordult jégeső csapása sújtotta, melyekre nézti fenti adatok nagyon leszállanak, sőt nem is léteznek, mert helyenként minden semmi volt.

Az állattenyésztés örrendetesebb jelenségeket tüntet föl, különösen szarvasmarha tenyésztésünk jól fizet, nagyon ajánlatos ennek fokozatos fejlesztése és ez irányban elismeréssel vehetjük a magas kormány azon üdvös intézkedését, mely szerint bika nevelési telepek rendezett be. Rettegen; a honnan annak idején a községek tenyész állataikat jutányos feltételek mellett beszerezhetik és a hová egyes tenyésztők által gondnal nevelt egy éves bika borjuk jó áron bevásároltatnak, ez által nem csekély jövedelem forrásra nyitván nekik az utat. Lovaink szintén keresetkérés ha mindjárt nagyobb kőcskázattal jár ezek tenyésztése, hasonlíthatatlanul magasabb az ár is, egy pár jó kocsi, avagy hátszórt, vagy éppen egy ménért. Lovtenyésztőink érdekében annak emelésére hozzájárul az állam is tetemes összeggel; így október havában csak Décsén tartott ösikhódjázásánál nem kevesebb, mint 80 darab arany lett a tenyésztőnek, sikerült csikóikért kősziva és 200 fiton egy éves ménésikő megvásárolva.

Juhászatunk normalis körülmények között legfőbbként mindennapi szükségletünk pótlására és, jelesen a szegényebb sorsú gazdáknak kifizeti magát, megyénk legnagyobb részében haszonnal is üzetik; ez ideig azonban a rendkívül esős nyár, a sok jégverte határ a mértelyt szaporítá ugyanígyra, hogy egész nyájak lettek meg semmisítve és sok gazdálatta szükségét juhaitól megválni, minek következtében az állomány nagyon lepadt.

Igy sertésenyésztésünkkel sem vágyunk megelégedve, a mennyiben valószínűleg az utóbbi években olcsó tengeri túlszaporítását eredményezvén az annak jelenben annyira csekély az ára, hogy tenyészési költségét sem fedezi.

Munka viszonyaink saanyaruk, a munkás osztály napról napra inkább elsatnyul, hályánya a szeszese ital, melynek révelésében anyagilag és erkölcsileg tönkrré megy, más táplálékot csekély mértékben vesz be, erejét veszti és munkára képtelen; ez mi gazdaságunk folytatásánál, annak haladására oly nyomasztólag hat, némileg bajon segíteni csak is gazdasági gépek alkalmazásával lehetne, de erre megint hi nyzik a forgó tőke és hálás szívvel vessé gazdaközönségünk, ha a magas kormány a öttüőpontját elérte emelését célzó törekvése helyett, módot találna e bajunkon segíteni.

Örvedetes eseményként émlíthetem még föl gazdasági egyletünk által október havában rendezett termény és iparkialításunkat, mely fényesen sikerült és úgy erkölcsi, mint anyagi hasznot hajtott gazdasági egyletünknek, mely immár életképességét kimutatva bizvást számíthatna a megérdemelt támogatásra.

Vándorgyűlési kirándulások. *)

III.

Tisztelt vándorgyűlés!

A t. vándorgyűlés által dálnoki Gaál Zsigmond ur gazdaságának meg szemlélésére kiküldött bizottság nevében nekem jutott a szerencse a tett észleletekről jelentést tenni.

Mielőtt azonban a jelentéshez kezdenék, engedje meg a t. vándorgyűlés Dálnok községének és határának fekvését röviden megemlítenem. Sepsi-Szent-Györgyről Kézdi-Vásárhely felé kiindulva Rétyen innen a Brassótól északfelé haladó birodalmi uton és Eresztevény-Maksán átmenve, balra egy szűk völgyben fekszik Dálnok, mely gyümölcsösse közé úgy el van rejtve, hogy ha messze kilátszó magán épületei el nem árulnák a község és egyesek jóllétét, az utazó a virágzó községet figyelemre sem méltatná. A község egy fő és néhány mellékutczával inkább északi irányban nyulik, fekvése az észak, északnyugoti és nyugoti oldalról körülvelt hegyek által védett és éppen ezért gyümölcsstermelésre alkalmas.

Határa 3 dülőben inkább északkeleti, keleti és délkeleti fekvésű, melynek $\frac{3}{4}$ része kötött agyagtalaj és a mely nem volna az, az nagy részben testvizér. Mint mindenütt a székely megyékben, a birtok szélszört s így egy határrésze, mely Márkosfalva és Léczfalva között nyulik keleti irányban egész a Feketeügyig; s melynek szélén vannak a rétek is, oly távol esik a községtől, hogy napjában csak egyszer vagy két napban 3-szor hozhatni például szénát. Tehát ily birtok elhelyezés mellett, mely miatt a művelés is roppant nehéz és költséges, csoda, ha ugy is élhet a kulturával haladott egyszerű székely család a mint él, mert ily terhes vectura mellett csekély terménye hazatakarításával akkora az idővesztése, hogy tiszta jövedelméből alig marad valami.

Gaál Zsigmond urnak összes birtoka Dálnok, Albis és Besenyő községekben van.

a) dálnoki terület szántó	116—120 hold,
” ” rét	50 ”
b) albis ”	100 ”
c) besenyői ”	66 ”

Ezeken kívül mindenütt belső telek és a dálnoki mellett mintegy 30 holdnyi terület, melyből 10 holdnyi erdő és igen szép gyümölcsös, a többi burgonya és zöld takarmánytermelő hely, mely mintegy 20 parcellából van összeállítva.

A dálnoki belső telek melletti területen norfolkihoz hasonló négyes forgó van beállítva; trágyában törökbuza vagy burgonya, 2 évig lóher, fekete borsó és zab.

Albisban: törökbuza vagy burgonya trágyában, rozs, 2 évig lóher és zab.

Besenyőn ez idő szerint egészen ugarrendszer. A dálnoki határban a fordulók szerint őszi és tavaszi alá lóher is vetették, mely azonban az ugarrendszer miatt csak egy évig használható.

*) Lásd az „Erdélyi Gazda” 1879. évi 45 és 48 számát. Szerk.

Egyes nagyobb bekerített vagy sánczott helyeken ez évben mintegy 10 holdnyi répa, 10 holdnyi burgonya s néha zabos bükköny mivelletik takarmányozásra. Sajnos, hogy a legelő hiánya miatt a község még a bekerített helyeket sem respectálta és számos legelő marhájával sok kárt tett és tesz.

Réteinek kopáros helyeit vegyített fűmagvakkal veti be a tulajdonos és úgy javítja. A falu délkeleti végéhez közel a patak mellett van a tulajdonosnak „kis rét“ nevű darab kaszálója, melyen egy zsilipes öntöző van, melynek megbecsülhetlen jósága mellett szól azon körülmény is, hogy tulajdonos ur állítása szerint az idén egyszerű öntözés mellett legalább is 10 szeptember sarjuval többlet kapott, mint a nélkül kaphatott volna.

Mindezekből kitünik, hogy birtokos ur gyakorlattal párosult szakértelme és példája ily terhes gazdasági viszonyok mellett is az adott körülmények között mennyire követésre méltó, — vajha követnék is!!

A gazdasági munkálatokat összes birtokán 9 kettős ökör, 4 jármos tehén, 2 jármos bival, 10 igás ló végzi, melyek mind jól táplálva és kellő erőben találtattak a munka bevégzése után is.

Haszon állatok: 12 drb 1—3 éves ló, 25 drb marha, 25 drb bival, ezek közül fejős 6 tehén, 8 bival, melyeknek teje a háztartásban értékesítettik.

Juh: 200 darab anya és bárány, részben Lincoln keresztezés.

Sertés: 12 drb anyakocza, 2 drb kan, 50 drb 1—2 éves süldő, 27 hizó.

Méh: 30 kas és sok házi szárnyas.

Cselédek: 1 bíró, 10 béres, 3 kocsis, 2 ostoros, 1 főző, 2 szolgáló; ezek fizetése:

a) béresnek: 6 véka rozs, 7 véka árpa vagy zab vetés a gazda földjébe, fogatja és magjával, ruházatra 20 frt, azonkívül még 5—8 frt pénzfizetés;

b) kocsisnak a vetésen kívül 15—20 frttal több mint a béresnek. Ezenkívül tisztességes élelmezés és dologidőben napjában 3-szor páliaka, máskor kétszer;

Munkásoknak ételen és pálinkán kívül:

kaszásnak 40 kr.

aratónak 30 „

tavaszi és őszi munkásnak . 20 „

Szakmány munka ritkán fordul elő s ha igen, akkor szerfelett drága. Aratás általában sarlóval, árpánál gyakrabban kaszával történik. Munkásban szükség néha csak az aratás kezdetén mutatkozik.

Eszközök: vaskék részben Gubicz, részben közdivásárhelyi készítmények; rögtörésre fogas henger, boronálásra a könnyűek mellett a Howard féle után módosított könnyebb szerkezetű vasboronák, kapáló és töltőgető eke; 1 kétsoros törökbuza vető. Johnston-féle arató gép, mely ritkán használtatik, mert viharok a gabonát gyakran összekuszálják, Clayton-féle 4 lóerejű cséplőgép járgánnyal, mely télen át igen gyakran őrlésre is használtatik, szecska és repavágó gép, Nicholson-féle rosta.

Számos kísérlet tétetik új magvakkal, p. o. Mokry és Mainstay buza, sója bab, Kings Philipp törökbuza, canadai és siberiai zabbal stb.

Ipar növények közül a lent termeli tulajdonos szép eredményel és haszonnal.

Gyümölcsösse a telken igen szép cseresznyével, igen sok nemes faj alma és körtve és egy szép szilvással külön telken.

Épületei és telke a legnagyobb rend és tisztaságban találtattak és végül, mi mindezeknek koronája s a mi minden szorgalmas gazdának legnagyobb segítsége, háztartása oly kezek közt van, melyek azt bizonyítják, hogy ott nemcsak a gazda rendes és teendőiben jártas, hanem a családi élet lelke, a kedves vendégszerető házi asszony is a gazdaságban nevezetes szerepet játszik.

Szíves barátságukat megköszönve kívánjuk, hogy Gaál Zsigmond urnak, ki minden tekintetben a haladott kornak színvonalú áll, mintaszerű gazdálkodása e megyében igen sok követőre találjon.

Tarczaly Endre.

A borok mesterséges festése

tárgyában az orsz. magyar gazd. egyesület a következő felterjesztést intézte a földmivelési minister urhoz:

„Nagyméltóságú Minister ur! Jóllehet az utóbbi időben örvendetes lendületnek indult magyar borkivitel hátrányára, a borhamisítás, illetőleg a bornak fuchsinnal való festése miatt, Schweiczban felmerült panaszok orvoslása céljából, a magas kormány hálás elismerést érdemlő erélylyel lépett fel, — az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ mégis hivatásszerű kötelességének ismeri ez érdemben a maga részéről szintén felszólalni s borászati és szőlőmivelési szakosztályának 1879. decz. 8-án tartott ülésén kifejezett véleménye alapján, azon óhajtasok előterjesztésével Nagyméltóságodhoz járulni, melyek valósitása, a schweiczi eseményre vonatkozólag s a bornak mesterséges festése tekintetéből és a becsületes, reális kereskedők érdekének megvédésére, a közigazgatás és törvényhozás útján eszközözendő teendőkre nézve kívánatos volna.

Nevezetesen:

I. A közigazgatási uton eszközözendő intézkedéseknél egyesületünk óhajtása az, hogy

a) a vámhivatalok felhasználásával s más, hitelt érdemlő uton kipuholtatni méltóztatnék: mennyi magyar bor és ki által vitetett ki 1879-ben Schweiczba; mennyi lett ebből kifogásolva? s méltóztatnék oda hatni, hogy a schweiczi kormány hivatalos közegei útján a constatált eredményt hozza köztudomásra, hogy ekképpen az elkövetett csalás valóságos mértéke kitüntet-hető legyen.

b) Mindazon eladóknak, (akár termelő, akár kereskedő), a kiknek küldeményei jogosan kifogásoltattak — meglevő készletük hivatalból megvizsgálendő, hogy megfelelő intézkedések legyenek tehetőek.

c) A célból, hogy a jövőre hasonló esetek előfordulása megakadályoztathassék, a bortermelés, illetőleg forgalom nagyobb gyújtóponjt, különösen az ország fővárosában, szakértők állíttassanak fel, kik által a forgalomba menő borok, akár az eladó, akár a vevő kívánságára — közhatóságilag megszabandó díj mellett — megvizsgálthassanak.

d) Tekintve azt, hogy a borok mesterséges festése, a magyar bor jó hírére s a hazai bortermelés értékesítésére mily káros következtetéseket vonhat maga után, — hadd oda a kormány, hogy e fenyegető veszély elhárítása társadalmi úton is lehetővé váljék, egy részt az által, hogy a termelő közönség figyelmeztetve legyen, miszerint a fest-anyagok árulói által boraik festésére magukat elcsábíttatni ne engedjék; más részt a kereskedői kar, a francia borszővelkezetek példájára, a hazai borkereskedés érdekében, de saját becsülete megóvása végett is — igyekezzék a homályban működő galád borhamisítók ellen a maga kebelében is mindent elkövetni.

e) Miután a hozzánk más borok festése végett importálni szokott dalmátiai és istriai borok általában fuchsinnal vannak mesterségesen festve, — kívánatos volna az osztrák kormány figyelmébe ajánlani, miszerint méltóztatnék intézkedni annak kiderítésére, hogy alapos-e és mennyiben ezen állítólagos festése a dalmátiai és istriai boroknak?

II. A mi a törvényhozás útján eszközöndő intézkedéseket illeti, miután Nagyméltóságod a borhamisítás tárgyában az országgyűléshez különben is szándékozik legközelebb törvényjavaslatot terjeszteni, egyesületünk ez alkalommal csupán a mesterséges borfestésre szorítkozva, a borhamisítási törvényjavaslatba a következő szakaszokat vélné felvevőndőknek; u. m.:

1. A bornak, bármilyen anyagnak hozzáadásával megfestése tilos.

2. A bor megfestésére alkalmaztatni szokott minden fest-anyagnak az engedélyezéstől nem függő forgalomban tartása és árulása tilos.

3. A fentebbi szakaszban említett és más czélokra is használható fest-anyagoknak eladása az erre engedélyezett kereskedésekben különös rendőri felügyelet alatt tartandó.

4. Ha a bor megfestése az egészségre nézve ártalmas szerek használásával történik, úgy az — a hamisított borok megsemmisítésén túl — a büntető törvénykönyv 314-ik szakaszának súlya alá esik. —

Egyveleg.

— Felhívás! Figyelmeztetjük a kolos-monostori m. kir. gazdasági tanintézet azon végzett hallgatóit, kik a folyó 1880 ik év hushagyó keddére Kolos-Monostoron oszszegjenni elhatározták, hogy az összegyűlés napja közeledik.

(Beküldetett.)

— „Méhészeti lapok“ czim alatt megjelent a magyar orsz. méhészeti egyesület hivatalos közlönyének első száma, szerkeszti kir. műegyetemi tanár és igazgató alelnök Kriesch János. Az egyesület eleintén a már letrző „Magyar méh“ czimü lapot akarta közlönyéül választani; de miután a választ-

mány többsége egy önálló lap mellett nyilatkozott, felkérték Wagner László tanárt, hogy az általa szerkesztett „Falusi gazda“ havi egyik példányát engedje át oly formán az egyesület hivatalos közlönyéül, hogy az önállóan szerkesztetvén, a most havonként kétszer megjelenő „Falusi gazda“ helyett egyszer ugyancsak e czimen, másodsor mint „Méhészeti lapok“ jelennék meg, mely szándék már fogantatásra is talált. Az 1-ső szám tartalma: Csatlakozási felhívás. Dzierzon. Jelentés a német-osztrák méhészek prágai gyűléséről. A december 5-iki rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyve, melyből kiemeljük alelnök Göndöcs Benedek üdvös indítványait a budapesti állatkertben felállítandó méhes iránt, a méhészetenek kötelező tantárgyul felvétele iránt az állami fi és nótanító képezdékben, a gazd egyesületek belépése és méhészeti szakosztályok alapítása iránt, egy méhészeti kate megírása iránt, a méhészeti keretek egyméretisége iránt, egy méz és viasz értékesítő fővárosi árucsarnok iránt stb.

— „A Fuchsin a borászatban“ czim alatt Dr. Kóós Gábor keresk. akadémiai tanár közzétette azon felolvasását, melyet a budapesti iparos ifjak egyletében tartott. A 15 lapra terjedő füzet Grill Károly könyvkereskedésében 20 krért kapható, ajánljuk az érdeklődő t. olvasók szives figyelmébe. —

— „A nép kertésze“ szerkesztését folyó újévtől kezdve Lukácsy Sándornak fia: Aladár vette át. Ugyan e lapban érdekes izelés van megemlítve, melyet egy ad hoc bíráló bizottság — mely Kodolányi Antal elnöklété alatt, hírlapirókból állott — ejtett meg. A kostolás tárgya gyümölcsconservek voltak és következöleg lettek osztályozva: 1) párizsi, 2) Nagy Józsefnő készítménye Mező-Turról, 3) görcei; végre 4) Villási Pálfele készthelyi, melyre nézve kimondatott, hogy bár tartóságra talán felülmulja a fentebbieket, de a készítés mód, t. i. a gyümölcsnek sajtmódban (zuzott) kezelése által izre nézve sokkal gyengébb az előbbieneknél. —

— Kifőzött komló tápértéke. A német gazdák élelmessége kisütötte, hogy a serfőzésnél már felhasznált kifőzött komló, takarmányozási czélokra még alkalmas. A vegyelemzés szerint a kifőzött komlóban légenyirtartalmu (protein) anyag 16 százaléka van. Ebből azonban tett takarmányozási kísérletek alapján csak mintegy egy negyed rész emésztetik meg, de így is a kifőzött komló csekélyebb széna, vagy hüvelyesek szalmájával egyenértékü takarmánynak mondható. Sörfőzdek közelében lakó gazdák, kiknek takarmányra van szükségük, talán hasznát vehetik e közleménynek. M. f.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1880. jan. 7-ig.

Az erdélyi országrészben ide tartozó betegülési eset nem fordult elő, Magyar- és Horvát-Szlavonország területe marhahavészmentes, a horvát-szlavon határörvidéknek már csak egy községében uralg a marhavész.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Gyergyó-Alfalu, 1880. január 3-án.

Telünk keményen tartja magát. A tutaj szállítás javában és oly nagy mennyiségben történik, miszerint árcsökkenéstől lehet tartani. Allataink egészségesek; árak magas. A gabona ára pár hét óta áll. Széna és szalma keresett. A tavaszt aggodalmak között várjuk, mivel vetéseink nem hó, hanem jég kéreg alatt vannak. —

Berde Ferencz.

Az u. n. kolozsvári cselédvásár alkalmával január 8-9- és 10-én tartott országos barom vásár igen gyenge volt. Eladatott mind-össze 513 darab és pedig:

162 darab ökör párja	250—330 frtig.
20 darab 2 éves tulok	70—100 frtig.
47 „ 1 éves ökrörborju	45—80 „
70 „ borjus tehén	130—180 „
106 „ meddő tehén	110—155 „
30 „ két éves üsző	35—65 „
66 „ 1 éves üsző	30—45 „
12 „ ló darabja	45—70 „

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1880 jan. 3—jan. 10-éig.

Buza árvízveszély miatt erős kínálat, forgalom 80,000 metermázsa, ár 13.40 frt.

Rozs közepes üzlet, forgalom 2000 metermázsa, ár 9.85 frt.

Árpa közepes üzlet, forgalom 5000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7.60 frt, seres árpa 9.25 frtig.

Zab jó kereslet, forgalom 3000 metermázsa, ár 7.45 frt.

Törökbuza erősen kínálva, forgalom 30000 metermázsa, ár 7.90 frt.

Repcze közepes forgalommal 1900 metermázsa kötött 10.25—11.90 frtig.

Gyapju a vásár daczára csekély üzlet jelezhető, mert nagy vevők visszatartók. Eladatott 300 metermázsa uradalmi fésűs 94—96 frt, 100 metermázsa homoki gyapju 57—58 frt, 350 metermázsa hibátlan bácskai gyapju 62—64 frt, 100 metermázsa nemesített zigaja 60—61 frt. (Árak per 56 kilogramm.)

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest január 10. | Bécs január 19.

Buza	12.60—14.00 frt	12.55—15.40 frt
Rozs	9.60—9.80 frt	10.20—10.90 frt
Árpa, takarmány	7.50—7.75 frt	6.75—7.50 frt
Árpa, szeszfőzésre	8.15—8.65 frt	— — —
Árpa, seres	8.85—10.75 frt	10.70—11.85 frt
Zab	7.40—7.65 frt	7.50—8.00 frt
Repcze	10.50—11.50 frt	11.75—13.50 frt
Törökbuza	6.90—7.55 frt	7.66—8.10 frt

Budapesti marhavásár január hó 8-án Összes felhajtás 1512 db nagy- és 291 drb apró marha. Ebből eladatott: 50 db. bika, 630 db. ökör, 180 db. vágó tehén, 582 db. fejős tehén, 76 drb. bival, 290 drb juh. — Árak: bika darabonként 80—175 frt, ökör páronként 200—290 frt, vágó tehén páronként

70—192 frt, fejős tehén darabonként 120—270 frt, bival páronként 150—225 frt, juh páronként 18—36. Hús-árak 100 kilonként: ökörhús 50—54 frt, tehénhús 48—52 frt, juhhús 42—44 frt, bivalhús 42—44 frt.

Bécsi marhavásár január hó 5-én. Összes felhajtás 2907 darab és pedig 1481 drb. magyar, 795 drb. lengyel és 631 drb. német fajta, melyből 2705 drb. ökör, 129 drb. tehén, 72 drb. bika és 1 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 52—59½ frt, lengyel 52½—57 frt, német 53—60 frt, tehén 48—54 frt, bika 48—51 frt, bival 44½—45 frt. Lá-bán darabonként 115—220 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár jan. 9-én. (Az első magyar sertéshizláló részvénytársaság jelentése.) Miután a Duna-fejedelemségekből, az ünnepek miatt, a felhajtások elmaradtak, az üzlet nagyjából magyar árura szorított, melyből nehéz fajok keresettek maradtak és múlt héthez képest klgkint 1—2 krral jobban is fizetettek még. Hétzárlattal szilárdabb üzletünk volt.

Jegyzett árak: magyar nehéz 50—52 kr, könnyebb 50—51 kr, vidéki sertés 44¾—46½ kr, romániai 44¾—45½ kr, tüskés 42—43 kr. tiszta klgkmonként. Eleség árak: tengeri-ó 7.70 frt, uj 7.10, árpa 7.80 városi raktárban. Helyi állomány: január 2-áról maradt 47040 drb. Felhajtás: alvidékről 6990 drb. Romániából 510 drb., Magyar északi vasutal 120 drb., vidékről 120 drb., összesen 54780 drb. — Elhajtattott: felvidékre 200 drb, Bécsbe (m. héten 681 drb.) 3020 drb., Csehországba 500 drb., Bodenbachon át 1830 drb., Ruttkán át 290 drb., Mainz és Stuttgart felé 620 drb., budapesti fogyasztás 2810, kőbányai szalonkakészítők 240 drb., összesen 9510 drb. Marad állomány 45270 drb, melyekből 16500 drb. tartani való sertés. A részvény szállásokban 7130 drb. van elhelyezve.

Drezdai vásár jan. 5. A piacon 564 drb. vidéki és 391 drb. magyar sertés volt, az elsők 50—57 filléren, az utóbbiak pedig 47—48 filléren keltek el ½ klgként.

Berlini vásár jan. 6. Felhajtva 5543 drb volt. Az üzlet kiviteli elhajtások foytán élénkebb. Árak: meklenburgi 49—50 mrk., oroszok 41—50 mrk., magyar sertés nem volt a piacon

Disznózsir üzlet végig szilárd maradt, kész áru hordóval együtt 54—55 frt, január február havi kötésben hordó nélkül 52—52½ forint.

Szalonna a magas sertésárak miatt emelkedőben, vidéki szalonna 46¾—47 frt, városi áru 49—50 frt, füstölt szalonna 53—55 frt.

Bécsi sertésvásár január 5-én. Összes felhajtás 3788 darab és pedig 933 drb. nehéz, 1120 drb. középnehéz és 1735 drb. süldő; melyből 894 drb. magyar, 1735 drb. orosz-lengyel, 73 drb. szerb és 1086 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 43—45 frt, középnehéz 38—42 frt, süldő 30—37 frt, szalonna és zsir 55—58 frt.

Felolós szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Pénz-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 5 vagy 6% kamat mellett förllesztésre és 4000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölök.

Bekebelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

(2.) Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál (2-52.)

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtátház.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-4 óráig.

Igen terjedelmes gazdagon képekkel ellátott

Fő-Magyarjegyzékem

gazdasági, kerti-, mezei- és virágmagvakról,

(1.) vetőburgonya, virághagyma stb. (2.-4.)

megjelent és kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Minden kerti-rendelményhez egy igen diszes 120 ábrával kiállított kertészeti tenyésztésre művecske ingyen mellékeltetik.

„Első magyar kertész-gazdászati ügynökség.“

Freund Adolf D. magkereskedés,

Budapest, Mária Valeria-utca, Thonetudvar.

(22.) Hirdetés. (6-6.)

Borsán (u. p. Válaszut) a Báró Bánffy kertben az 1880 év tavaszán sok ezer kétéves ákáczmagoncz lesz eladó:

az 1 1/2—2 meter magasságu, ezere 6 frt.

a 1/2—1 1/2 " " " " 5 frt.

A csomagolás jutányosan fog számíttatni.

Megrendelést elfogad, valamint bővebb felvilágosítást adhat.

Szász Ferencz,
gazdatiszt.

Piaczi árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	olegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuzza	széna	szalma	tüzifa	marhahus
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterozse	jan. 5	800	600	600	—	260	450	180	60	380	36
Brassó	jan. 2	860	580	530	420	245	460	248	—	250	44
Osik-Szereda	jan. 7	850	—	525	450	300	525	200	80	160	34
Décs	jan. 6	1120	820	600	—	280	540	240	160	260	32
Déva	jan. 4	1200	1000	800	—	320	720	300	180	220	40
Erzsébetváros	jan. 10	750	600	500	—	300	375	280	140	250	40
Fogaras	jan. 2	853	—	541	—	250	583	190	95	290	40
K.-Fehérvár	jan. 3	1170	1050	840	—	319	630	250	100	260	40
Gy.-Sz.-Miklós	jan. 3	1000	900	600	500	250	500	170	30	—	30
Kolozsvár	jan. 8	1180	—	820	—	280	600	240	120	350	44
M.-Vásárhely	jan. 8	1050	800	760	675	300	625	300	100	450	40
Eggy-Házyó	jan. 8	1020	840	630	—	290	440	410	140	260	44
H.-Szeben	jan. 9	890	740	520	440	300	410	200	100	350	42-46
Begesvár	jan.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S.-Sz.-György	jan. 5	890	850	530	490	270	480	310	160	250	42
Sz.-Régen	jan. 8	815	600	597	—	242	387	170	70	250	36
Sz.-Udvarhely	jan.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krjával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül totális szerint akarhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt térmegnevezése	szöri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
	1	3	6	12	18	24	30	36	42	52	52
1/18 v. egész oldal	7	20	30	60	95	120	140	160	180	210	210
3/18 v. fél "	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	105
4/18 v. negyed "	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	53
3/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	27
1/16 v. tizenhatod "	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	14

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.